

A fogszabályozás és az állcsontortopédia jelentőségéről

Tévhit - **Mi is akkor a fogszabályozás valójában?** - **Sokszorosan megtérülő befektetés** - **Amíg növésben van!**

Talán nem vagyunk igazán tudatában, hogy a fogazat milyen fontos szerepet játszik életünkben. Pedig befolyásolja az arc harmóniáját, a beszéd és az artikuláció módját, mimikánkat, evvel személyiségünk egyéni kisugárzását. Voltaképpen a fogazat az életminőség része, önértékelésünk szimbolikus jelzője. A szép, szabályos, attraktív fogazat a társadalmi kommunikációban egészséget és életörömet sugároz.

Tévhit

Széles körben elterjedt tévhit a fogszabályozást magát "kozmetológiának" tekinteni. A fogtorlódások, a fogak közötti rések, valamint az állcsontok egymáshoz képest rendellenes helyzete valóban megzavarják az arc egészének harmóniáját, pontosabban annak esztétikáját. A kozmetika azonban "szépítőszerekkel" végzett arcbőr kezelési eljárás, amely megdőlt fogak helyzetén vagy hibás állcsontpozíciókon nem tud változtatni.

Másrészt az esztétika semmiképp nem kozmetika, annál több és bonyolultabb dolog. Az archarmónia az esztétikus fogsorokkal physiognomiai funkciót tölt be, amely nem csak az egyén pszihéjére van hatással, hanem embertársaira is. A fogszabályozás javallatára azonban orvosi indokok alapján kerül sor. Az állcsontorthopediai beavatkozásokat is medicinális aspektusok indokolják. A fogszabályozó vagy állcsontorthopediai kezelés végeredménye úgyszólván mindig, járulékosan a paciens arcának esztétikai javulását is eredményezi. Ez utóbbi sajátosság miatt hajlamosak számosan a fogszabályozást a kozmetológiához hasonlítani.

Mi is akkor a fogszabályozás valójában?

A fogszabályozás mindenekelőtt megelőzés, a fogmegtartás egyik módja. Csak a szabályos fogsor teszi igazából lehetővé a fogazat könnyű tisztulását és az egyszerű szájhigiénét. A rendezetlen fogazatban a lepedék megtapadása fokozott, így a normális rágás hiányában a fogak ún. öntisztuló képessége szenved súlyos zavart, ami a fogszuvasodás és a fogágybetegségek kialakulása szempontjából úgyszólván elháríthatatlan rizikó tényező. A kiálló, előreálló metszők (ún. "kapafogak") baleseti sérülése, letörése hússzor nagyobb kockázati tényezőt jelent 10-14 éves korban, a normális tengelyállású frontfogakhoz képest. Kizárólag az egymáshoz képest megfelelően álló fogak és az így korrekt módon záródó fogsor teszi lehetővé az egyes fogak túlterhelődésének elkerülését, a fájdalmas állkapocsizületi problémák megjelenését.

A harapási komfort hiányára bizonyítottan visszavezethető a fejfájások számottevő része. A kielégítetlen metsző- és őrlőmozgások az inkomplett falatképzés következtében atípusos nyelési- és tápfelvételi kényszert és szokásokat alakítanak ki. A rágási zavarok közismerten az emésztőrendszeri és az általános tápláltsági - ezáltal egészségi - állapotra is kihatással lehetnek. A rágószerv kóros állapota többnyire a fonáció zavarával jár, valamint a beszédképesség rendellenességeit is okozhatja. Végül elkeserítő, hogy a fogazati esztétika hiánya bizonyítottan a társadalmi beilleszkedés és a szociális kommunikáció pszichés zavarai jár.

Sokszorososan megtérülő befektetés

A fogszabályozó kezelés célja a fogazat zavartalan funkciójú összerendezése és a fogak sorbarendezése által esztétikussá is váló rágószerv élethossziglani megtartása, a normális funkció létrehozása révén. A funkcionálisan és ezáltal esztétikailag is optimális rágószerv egysége tehát hosszú távú. Ezen állapot eléréséért a kezelést vállaló paciens individuálisan, családja és környezete áttételesen "nagyra becsüli rágószerve értékét", annak ápolására és megtartására (tudományosan bizonyítottan) az átlagot magasan meghaladó figyelmet szentel. A fogszabályozó kezelés után a paciens tudatában a saját fog birtoklása felértékelődik.

A fogpótlásokkal szemben averzió alakul ki bennük, ellentétben azoknak a "kultúrájával", akik a "sebj, majd megcsináltatom a rossz fogaimat" alapon felmentik magukat a fogazatukkal való törődés alól. A viszonylag hosszú fogszabályozó kezelések során inkorporálódott szájhigiénés öntudat tartós és erősebb, mint amit pl. szájhigiénés hirdetésekkel, havi kampányokkal és divatos ún. kommunális projectekkel el lehet érni. Felmérés szerint hazánkban a csak serdülők 5,1%-ának a fogazata ép, és a fogszuvasodástól mentes, addig rögzített fogszabályzó készülékekkel kezelték körében ez az arány nagyságrenddel kedvezőbb: 46%.

Végezetül a legérdekesebb, hogy az ép és egészséges fogazat iránti igényt a fogakkal való törődést a fogszabályozó kezeléssel átesett gyermekek felnőtt korukban utódaikra - amerikai többkorosztályos felmérések szerint - áttestálják, ezért a fogszabályozásra fordított erőfeszítések hatása a generációkon át követhető volt. Meglepő de ez az effektus nem volt kapcsolatban a vizsgált csoportok szociális helyzetével.

Amíg növésben van!

Szakmai körökben régebb óta tudott, hogy a fogszuvasodás elterjedtségének lassan csökkenő trendjét - gyermekkorban - felváltani látszanak a rágószervi rendellenességek. Sajnálatos, hogy a csökkenő születésszám ellenére a harapási és állcsontrendellenességek száma és súlyossága egyre fokozódó tendenciát mutat. A széleskörű vizsgálatok azt is felfedték hogy a szájúregben valamilyen harapási rendellenesség a leggyakrabban előforduló gyermekkori probléma mind tej, mind vegyes, mind maradó fogazatban egyaránt! A szuvasodás létrejöttével ellentétben ezek kóroka nem külső eredetű, hanem bonyolult, soktényezős meghatározott belső - genetikai, hormonális, funkcionális alkati stb. - okokkal definiálható rendellenességek. Az érintett nem hibáztatható, hogy nem használt fogkefét, fogpasztát és nem "ápolta" fogait. Ezek az elváltozások orvosi beavatkozás nélkül többnyire nem kompenzálhatók, súlyos megjelenési formájuk feltartóztathatatlan. Minden korai beavatkozás, ún. amely egy rágószervi rendellenesség (szaknyelven: dysgnathia) kifejlődését megakadályozza prevenció.

Az ilyen kisgyermekkorban ún. inceptív kezelések a fogszabályozás és állcsontorthopédia területén rendkívüli jelentőséggel bírnak. Gyermekfogászati beutaló, vagy más jelzés esetén, ne tévóvazzunk szakorvoshoz fordulni, mert a növekedés lezárulása után az elszalasztott lehetőség többnyire csak műtéti úton rendezhető. Ne feledjük, hogy a dysgnathiák olyan kóros állapotok, amelyek tartós fennállásuk révén számos és súlyos következményes megbetegedést vonnak maguk után.

A rágószervi rendellenességek gyermekkori rendezésének már vázolt elsődleges jelentősége egyben a következmények elhárítását is jelenti. Érdemes tehát gyermekeink fogszabályozásáért a generációkra kiható esetleges anyagi áldozatot is vállalnunk. nyel ez a probléma.

Dr.Végh András